

જુક્ષેતર ચંદુલાલ સાકરલાલ

જરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક

૨૧૮૪૪ કિમત ૦.૧૨

ગ્રંથનામ

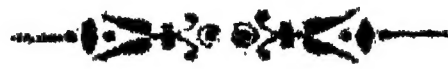
પાંચાંગ, ૧૯૨૬/૨૭
૬૫૧૧

વર્ગીક

સર: ૩૪૧

૨૩૬૧

ખાંચણાં હાલરડાં ને ઉખાણાં.

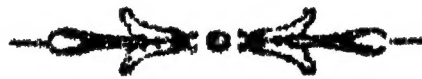

સંગ્રહ કરનાર.

શ્રી. પદ્મા કલ્યાણુરાય ઠાકોર

અને

શ્રી. વિમળા પ્રાણુલાલ ઠાકોર

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

બુકસેલર ચંદુલાલ સાકરલાલ

કે. ગાંધીરોડ—અમદાવાદ.

કિંમત ૦-૫-૦

संवत् १९६६

३

सन् १९३६

आवृत्ति १ वी.

प्रति २००० -

सर्वज्ञ राधीन)

मुद्रालयस्थान : वसंत मुद्रालय
मुद्रक : श्रीमनलाल धर्मरत्न महेता
वी कांटा रोड : : अमदावाद.

પ્રસ્તાવના.

દરેક કળા જ્યાં સુધી સર્વવ્યાપક નથી બનતી ત્યાં સુધી એના ઉપાસકોને સંતોષ થતો નથી. ચિત્રકળા, સંગીત, નૃત્ય, અભિનય ઇત્યાદિ શાળા પાઠશાળાઓના અભ્યાસ ક્રમમાં અગત્યનું સ્થાન ભોગવે એમ સૌ કાર્મક ઇચ્છે છે એનું કારણ માત્ર તે તે વિદ્યાઓ ખૂબ પ્રચાર પામી લોકમાન્ય થાય એટલુંજ નથી પણ એ કળાઓમાં ઉત્તમ વ્યક્તિ વિકાસ કરવાની તાકાત હોવાથી લોક સમસ્તનાં અંતર વધારે રસિક અને સારી સારી અક્ષરો પામી શકે એવાં તિક્ષ્ણ બને અને પ્રજા જડતામાંથી છુટી સારા સંસ્કારો પામી શકે એવી બને એ છે. પીંગળ એક વખત ઉચ્ચ ગૂજરાતીમાં શીખવવામાં આવતું એનાથી કંઈ બધા કવિ થઈ શકતા નહતા પરંતુ છંદ તાલ, માત્રાઓના અને અક્ષરોના મેળ, લઘુ, ગુરુ ઇત્યાદિનું દરેક ભણેલાને જ્ઞાન રહેતું અને તાલ તથા માધુર્યનો પરિચય થતો હતો, અને એકે એક પુરુષ અને સ્ત્રીમાં છુપુ કવિત્વ તો રહેલુંજ છે. એ કવિત્વ બહાર આવવા પણ તલસે છે અને જીવનના સુખ દુઃખના અને હર્ષ શોક ના હળવે પ્રસંગોએ વ્યવસ્થિત રીતે કે અવ્યવસ્થિત રીતે બહાર નીકળી હૃદયનો બાર ઓછો કરે છે.

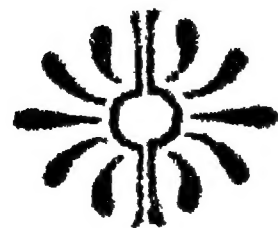
લોક કથાઓ અને લોક ગીતોમાં પ્રજાના હૃદયમાં રહેલું છુપું કવિત્વ બહાર પડેલું હોય છે અને તેથી એ સાહિત્યનો સંગ્રહ અને અભ્યાસ જો થાય તો તે પ્રજા કેટલા સંસ્કાર વાળી છે તે આપણાથી સમજી શકાય છે,

ખાંચણાં, હાલરડાં અને ઉખાણાંનો સંગ્રહ મહારા મિત્ર ભાઈ અંદુલાલે આ પુસ્તકમાં કર્યો છે તે આપણી ગૂજરાતી આમ પ્રગ્નના માનસનું પૃથકકરણ કરવામાં સહાય રૂપ થશે અને ભવિષ્ય ધડવામાં આજ સાધનોના ઉપયોગથી આપણે મોટી ઉમ્મરનાંતી ફળવણી-પ્રૌઢ શિક્ષણને સારી રીતે આગળ વધારી શકીયું.

ઉખાણાં નવાં નવાં રચાશે તો અવલોકન અને બુદ્ધિ ચાતુર્ય વધશે. હાલરડાં નવાં નવાં રચાશે તો નવા યુગની ભાવનાઓ અને આદર્શો બાળકોને ગળથુથીની સાથેજ આપણે આપી શકીયું અને ખાંચણાં જેવી સહેલી પદ્ધતિનાથી આપણાં સ્ત્રી જીવનમાં નિર્દોષ આનંદ વધી જશે એમનાં હૃદય હલકાં થશે અને ચારિત્ર્ય ધડાશે.

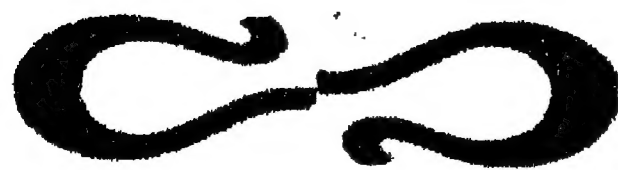
જનોષ, લગ્ન, સીમંત છત્યાદિ શુભ અવસરોએ હજી બહુધા જુનાંજ ગીતો સંભળાય છે. ગરબા છેક ગર્ભ કાલ સુધી એના એ ગવાતા. ભજન કિર્તનો પણ એનાંએજ ગવાયાં કરે છે. એનાથી પ્રજા ધડાઈ ચૂકી છે અને એ સ્થિતિ હવે આપણે વટાવી ચૂક્યા છીએ. જુના રાગો અને જુનાં ગીતોના ઢાળમાં આપણે નવો જમાનો, એની ભાવનાઓ અને આદર્શોને સરળ અને સહેલી રીતે મૂકવાં જોઈએ. આ ખાંચણાંનો સંગ્રહ ઉપરની દૃષ્ટિએ ઉપયોગી માલમ પડશે એમ હું આશા રાખું છું.

હરિપ્રસાદ દેસાઈ

અનુક્રમણિકા

વિષય	પૃષ્ઠાંક
જ્ઞાતી માતને ...	૧
જ્ઞાતી બેનને ...	૩
સાલીને ...	૧૨
જમાઈને ...	૧૪
સાઈના ઓવારણાં ...	૧૬
લખેશરી સાસરી ...	૨૩
શંકર પાર્વતીને ...	૨૪
સામાન્ય ...	૨૬
હાલરડાં ...	૩૬-૪૬
એકપદી ઉખાણાં ...	૪૭-૫૦
ત્રણપદી ઉખાણાં ...	૫૧-૫૩
એકપદી ને ત્રણપદી ઉખાણાં ...	૫૪-૫૬
ચતુર્પદી ઉખાણાં ...	૫૬-૭૧

કબીર-બોધ.

આ પુસ્તકમાં કબીરજીનું જીવનચરિત્ર ઘણી જ સરળ ભાષામાં આપેલું છે. એમના જીવનચરિત્રમાંથી નાના મોટા દરેકને બોધ સાથે શાંતિ મળે એમ છે. એ ઉપરાંત કબીરજીના દોહા અને તેની ગુજરાતીમાં સમજાવતી આપેલી છે. એમના દોહાઓમાંથી નિતિવાનને વધુ નિતિ બનવાનો, સુખીઆને સુખમાં નમ્રતા થકુણ કરવાનો અને દુઃખીઆને દુઃખના પ્રસંગમાં ધીરજ રાખવાનો અને મનને શાંત રાખવાનો બોધ મળે છે. દુકામાં એમના જીવન ચરિત્રમાંથી અને દોહાઓમાંથી હિંદુ અને મુસલમાન ભેદભાવ વગર શાંતિ મેળવે છે અને નિતિવાન જીવન ગુજારી શકે છે. કબીરજીનું જીવનચરિત્ર અને દોહા ઉપરાંત આ પુસ્તકમાં કબીરસ્વરોદય અને પુનમ માહત્મની કથા પણ આપવામાં આવેલી છે. કી. રૂ. ૧-૪-૦ પોસ્ટેજ સાથે.

લખો:—

પ્રકાશક ચંદુલાલ સાકરલાલ

૬. બાલાહનુમાન—અમદાવાદ.

પંચરત્ન ગીતા.

(મૂળ શ્લોક અને ગુજરાતી ટીકા સાથે)

આ પુસ્તકમાં ગીતાણના અઢાર અધ્યાય, ગીતા માહત્તમ તે ઉપરાંત વિશ્વસહસ્રનામ, નારાયણકવચ, રામરક્ષા, લીખ્મ-સ્તવરાજ, ગજેન્દ્રમોક્ષ. વગેરે ઉપયોગી વિષયો આપેલા છે. એજ કાગળમાં છાપેલી છે પાના ૭૦૦ ઉપરાંત છે. ગજવામાં રાખી શકાય તે સાફ બત્રીસપેણ સાઇઝમાં છાપેલી છે. પાકુ પુકું હોવા છતાં કીં. ૧-૪-૦ પોસ્ટેજ સાથે.

પાકશાસ્ત્ર.

આ પુસ્તકની મદદથી ઘણી જડેનો જેમને રાંધતાં બીલકુલ આવડતું નહોતું તે સ્વાદિષ્ટ વાનીઓ તૈયાર કરતાં શીખી ગયાં છે. જાતજાતના મશાલો, રાયતાં, અથાણાં, ચટણીઓ, શાકો, મીઠાઇઓ વગેરે કેમ કરવી તે શિખવું હોય તો પાકશાસ્ત્ર મંગાવો. રૂ. ૦-૫-૦ પાંચ આનાની ટપાલમાં ટીકીટો મોકલી આપનારને બુકપોસ્ટથી મોકલી આપવામાં આવશે.

બુકસેલર ચંદુલાલ સાકરલાલ

કે. બાલાહનુમાન—અમદાવાદ.

(૮)

ઘેર બેઠાં વગર માસ્તરે અને થોડી મહેનતે
ઇંગ્રેજી શીખવું હોય તો

એ ગાઇડ ટુ ઇંગ્લિશ ટિચર.

જરૂર ખરીદો

ભાગ ૧-૨-૩

હાલમાં વધતી જતી મોંઘવારીને લીધે ઘણા માણસોને
ઇંગ્રેજી ભણવાની મરજી હોય છે, છતાં ભણી શકતાં નથી
તેવા મધ્યમ સ્થિતિના માણસો સારૂ ઘણી મહેનતે એ ગાઇડ
ટુ ઇંગ્લિશ ટીચર તૈયાર કરાવેલ છે. આ ચોપડીની મદદથી
ઘણા લોકો પોતાની નવરાશના વખતે ઘર આગળ
પોતાની મેળે ઇંગ્રેજી શીખી શકે છે. આ ચોપડીની
મદદથી ફક્ત દોઢ મહિનામાંજ તાર, કાગળ, અરજીઓ વગેરે
લખતાં વાંચતાં ઘણી સહેલાઈથી આવડી શકે છે, બીજાઓની
માફક જુદા જુદા ભાગો ન કરતાં એકજ પુસ્તકમાંજ ત્રણ
ભાગો ભેગા સમાવેલા છે. ઇંગ્રેજીમાં વાતચીત કરવાનો
માહવરો પડે તે સારૂ ૨૦૧ સવાલો અને તેના જવાબો
પણ આ નવી આવૃત્તિમાં દાખલ કરવામાં આવ્યા છે. છતાં
ક્રી. રૂ. ૧૫૫ પોષ્ટેજ સાથે.

મળવાનું ઠેકાણું:—

બુકસેલર ચંદુલાલ સાકરલાલ

ડે. રીચીરોડ બાલાહનુમાન પાસે—અમદાવાદ.

(૧) જહાલી માતાને

ગોળ વિનાનો કંસાર મોળો લાગે

માડી વિના સંસાર

કે સુનો લાગશે. ૧

દીકરી પરણેને માને આવે આંસુ

રૂડી રીતે રાખે સાસુ

કે મારી બેનને. ૨

આવેને સહીઅર રમત રમીએ રૂડી

અખંડ રહેજો ચુડી

કે મહારી માતની. ૩

હીંચકે હીંચુને થાકજ મુજને લાગે.

માખાપ રોજ માગે

કે ગુણીયલ દીકરી. ૪

આથમતા રવીને બાસે તેવું તેજ

માઠી વીનાનું હેત

કે શ્રીકૃષ્ણ હીસતું. ૫

બાઈને બાબી બોલાવે તેનો પાડ

માતા વિનાના લાડ

કે કોણ લડાવશે. ૬

ચેર કાંતુને ચેરની કંડે હું પુણી

મા બાપ તારી ઝાણી

કે જન્મ જનમની. ૭

જનની જોડ તો જડતી નથીરે જગતમાં

બાપાજીના મગજમાં

કે ભાવ બદલાયછે. ૮

બાયણાં ગાઉને હીંચકેરે ગુલું

રમત સઘળી ભૂલું

કે રૂડા મારા બાયણાં, ૯

૧ મા મરી ગયા પછી બાપનું હેત ઉતરે છે. અથવા તો બાપાજીના હૃદયમાં ચડતીપડતી થાય છે.

(૨) જહાલી બેનને.

ભણો ગણો તોય ઘર ધંધારે શીખો
તેહ વીનાનો તીખો

કે સંસાર સૌ લાગશે. ૧

ભણો ગણો તોય રાખી મન ઉમંગ
રસોઈના નહી દંગ

કે ભણતર શા કામનું. ૨

કઈ ખેનને સાળુને કઈ ખેનને સાડી
કઈ ખેનને કાળે

કે પટોળા વણાવીએ. ૩

નાનકડી મારી ખેન તે જાય સાસરે
આવળે ખેની અવસરે

કે શીરા પુરી જમાડશું. ૪

સુતર કાંતીને વણુકરનેરે આપ્યું
હરેરીયું વણીને આપ્યું

કે મહારી બેનને. ૫

ઓ પેલી ઓ પેલી લફચ શહેરની ટેકરી
ફલાણી બેન છે એકલી

કે કુવે પાણી ભરે. ૬

ખડેન પરણેને ખડેનપણીઓ તેડાવું
સાળુડાં પહેરાવું

કે ખડેનની ખડેનપણીને. ૭

મહાદેવના હરેરામાં પેસંતીરે લાબું
નીકળતીરે માગું

કે લાઇ લોખંડના બેડકા. ૮

આજ મેં રાંધીતી ઝીણા ચોખાની શેવ
સવાદીયું ખાવાની ટેવ

કે બેનીના વીરને. ૯

સાસરે જય મારી કઈ બેનરે બાળા
હીરા મોતીની માળા

કે બેનીની ડાકમાં. ૧૦

સાસરે જાય મારી એકનેરે બીજી
કાકાની ભત્રીજી

કે કઈ બેન સાસરે. ૧૧

સાસરે જાય મારી નાની બેનરે હેલી
રૂપીઆની થેલી

કે વીરાજી મોકલે. ૧૨

જેન કરતાં મને જેનપણી ઘણી બહાલી
જેનીના બોલડીએ

કે જેનપણી અળખામણી. ૧૩

રેશમી સાળુ ને ઝાંઝરનો ઝમકાર
મહીઆરી સરખી નારકે

કે મહારી બેનડી. ૧૪

આજ સખી મારી આંખલડીમાં ઘેન
આવે માડી જાઈ બેન

કે કરવી ગોઠડી. ૧૫

સાંકડી શેરીમાં હાથીડા ઘેરાયા
ચુંડલીઆ વેરાયા

કે ચારે બેનના. ૧૬

સાંકડી શેરીમાં ઘડનારાં શું ઘડશે

જડનારા શું જડશે

કે કમ બેનની બંગડીઓ. ૧૭

ખાંડણીઆ ખાંડુને ખડખડ વાગે ચૂડી

મહીઆરી છે રૂડી

કે કમ બેન સાસરે. ૧૮

કમ બેન લીંપે ને કમ બેનરે ગુંપે

કમ બેન સોવાશણ

કે ઓઝળીયો પાડશે. ૧૯

આવજેરે માલણ આપીશ કકડો વડું

કુલે ભરજે કડું

કે નાની બેનનું. ૨૦

દીકરી ટાળીને દક્ષે યજ્ઞ કરાવ્યો

સતીને ઉમળકો આવ્યો

કે જાઉં મહીયરીઓ. ૨૧

તેડાવ્યાં દક્ષે દેવ અને પીતરાઈ

ભૂલ્યાં શંકર જમાઈ

કે કશણાં આદર્યા. ૨૧

ઘેલા પાર્વતી મહીઆરી એ નવ જાશે
બાપથી તરછોડાશે તો

હોમશે જાતને. ૨૩

વાડીના આંખા ના વેઢશેરે માળી
હીરા જડેલી વાળી

કે મારી બેનની. ૨૪

મહારાતે વીરને દ્રાક્ષના રાખવા ઇજારા
સાસરીઆ પીજારા

કે નહાની બેનના. ૨૫

કાળી તે કાચલ આંખા વાડીએ ટહુકે
પગના ઝાંઝર રણુકે

કે નહાની બેનના. ૨૬

નણુંદ પહેરવા છાયલ આપીશ કેડું
મોટા ઘરના છોડું

કે બેની ચાલ્યા સાસરે. ૨૭

મહાદેવજીને કુલ ચઢે છે કરેણા
સોના રૂપાના ધરેણા

કે બાપાજી મોકલે. ૨૮

આંખાની વાડીઓ ઉનાળે વેડાવું
બેનીને તેડાવું

કે બળેવને ટાંકણે. ૨૬

બેનીરે બેની ભણજો રાખીને ઉમંગ
સાસરે રાખજો સંપ

કે ડીથીઓ દીપાવળે. ૩૦

પાર્વતીને પુણને ચઢાવું હું કુલ
મહારા તે બાપનું કુળ

કે સૂર્યથી સોહામણ. ૩૧

શંકર પુણને નિત્યે પાયે લાગું
કેડીલો વર માગું

કે કુબ્જ સરીખડો. ૩૨

આવળે રે માલણ આપીશ કકડો રોટલો
કુલે ભરજો ચોટલો

કે કીડી બેનનો. ૩૩

બાપ લડાવેને માતાજી મહલાવે
સાંગામાચીમાં બેઠા

કે દાહીમા ઘુરઠયા કરે. ૩૪

શ્રાવણ આવે ને વરસે છે સરવડીયાં
પિયેરથી પરવરીયાં

કે બેન ગયા સાસરે. ૩૫

પચરંગી સાળુ નાની જહેનને પહેરાવ્યા
સાસરીઆ શોભાવ્યા

કે દીપાવી માતને. ૩૬

જમવા બેસેને મુકુ ધાળીને વાડકી
માતાજીની લાડકી

કે દીકરી સાસરે. ૩૭

નહાનો ભત્રીજો રમે છે રૂમઝૂમ પગલે
કુંકુમ વરણે પગલે

કે બેની ચાલ્યા સાસરે. ૩૮

સુરત શહેરની વખણાય છેરે ધારી
ફલાણી જહેન મહીઆરી

કે સાસરે શોભતી. ૩૯

મહારી વાડીમાં કેળને નાગરવેલ
ભાબીની સાસરવેલ

કે સહુથી સોહામણી. ૪૦

મૈયરના મહેલ મૂકીનેરે જાવું
સાસરાએ સમાવું

કે શાણી દીકરી. ૪૧

મહીયરના મહેલ ગરખાથી શુ રાજ
આપણને સાસરીએ

કે રૂડીરે એ જુપડી. ૪૨

હાંસીલી જહેની ઉઠાને વહાણા વાયાં
ઉપા સાથે સૂર્ય આવ્યા

કે પૂને પ્રેમથી ૪૩

મોસાળની મોઘીને માની લાડકવાઇ
સાસરીએ સમાઇ

કે શાણી દીકરી. ૪૪

બાપાજી બાપાજી મોટું કરજે મામેરું
હુ મહોટા ધરની છોરું

કે સાસરીયું જાણશે. ૪૫

મહારે તે કાકે કુલ જોઇ કન્યા દીધી
પહેરામણી નવ દીધી

કે દીકરી રડી રહ્યા. ૪૬

જરીની સાડી મોતીડે ભરાવું
ફલાણી ખેંચને પહેરાવું

કે રૂડા દીસશે. ૪૭

દીલુડાં પોપટને લાલ હોય એનો કાંઠલો
મને લાગે છે માડી રૂડા

કે તહારો ખાટલો. ૪૮

બેની પરણે ને માંડવડા કઠાવું
ચોરીઓ ચીતરાવું

કે માણેકચોકમાં. ૪૯

સહીઅરને સોપારી ને બેનને આપું બીડા
સાસરે જવાના તેડા

કે બેનીને આવીયાં. ૫૦

ભાઈને બહાલોને ભાભીને લાડકવાયો
ભત્રીજો આવે જો નાનો

કે રમાડું ચોકમાં. ૫૧

ભણે ગણેને રહેને રૂડી રીતે
સાહેલી મળી નિત્યે

કે ગાઓ રૂડા ખાંયણાં. ૫૨

ચુડા પહેરૂ તો અમદાવાદ શહેરને નાકે
હીલ્હીને દરવાજે

કે મારો ચુડા મુલવે. ૫૩

(૩) ભાભીને

ભાભી ભલી તો એ તણુંદને નહી ગમતી
આવીને કુળ અજવાળ્યું

કે મહારા બાપનું. ૧

પરસાદ વહુને દુનીયા જશ નવ આપે
તેના વિના નવ ચાલે

કે આ સંસારમાં. ૨

વીરાના બહાવને ભાભીના છે બહુ માન
માતપિતા વિના સુનું

કે મહીયરીયું લાગશે. ૩

માળીની વાડીમાં તુળસીનારે છોડ

ફલાણી લાભી છે કુવડ

કે લાઇને ના ગમે. ૪

મહારા ઘરમાં રસોડુ પાણીઆરૂં

મોટા ઘરના વહુવારૂં

કે લાભી આબ્યા સાસરે. ૫

જમવા તેડુ ને જાજડીઆ મુકાવું

નાની લાભીને તેડાવું
રમાડુ

કે મહારાજ ચોકમાં. ૬

ઉઠાને લાભીજી ઉગમણા બહાણા વાયાં

તહમારે પીયરથી આબ્યા

કે મામેરૂં પુરવા. ૭

મોટી વહુને નાની વહુ દેરાણી જેઠાણી

મુંબઈની શેઠાણી

કે મેડીએ મહાલતી. ૮

(૪) જમાઇને

મારા તે ઘર પાસે છાશ ભરેલી ગોળી

ફલાણા જમાઈ છે ફેળી

કે છાશે નહાઈ ગયા. ૧

મારા તે ઘર પાસે એઠવાડાનું કુંડું

ભઠીયારાથી ભુંડું

કે ફલાણી બેનનું સાસરું. ૨

હોડીવાળા હોડીવાળા તારી હોડીમાં છે બદામ

ફલાણા ભઈછે હજામ

કે હજામત કરતા ફરે. ૩

મહારા તે ઘર પાસે દુધ સાકરનો રેલો

કયો જમાઈ અલબેલો

કે નહાવા બેસતો. ૪

મ્હારી તે વાડીમાં લીલી દ્રાક્ષનો વેલો
કયો જમાઈ અલબેલો

કે દ્રાક્ષ જ ખાઈ ગયો. ૫

મ્હારા તે ઘરમાં તાંબા પીત્તળનું બેડું
દીવાળીએ જમવા તેડું

કે મ્હાના જમાઈને. ૬

પાન કરૂં ને મુકુ માંહી સોપારી
કયા જમાઈ વહેપારી

કે વહાણ જ મુલવે. ૭

કયા જમાઈને સાલ કયા જમાઈને ધોતી
કયા જમાઈને બંધાવું

કે કસુંબલ પાઘડી. ૮

ફલાણા બાઈને સાલ ને ફલાણા બાઈને ધોતી
ફલાણા જમાઈને આપુ

કે કસુંબલ પાઘડી. ૯

રૂપાની થાળી ને સોનાના છે વાડકા
આવો જમાઈ લાડકા

કે જમાડુ શીરોપુરી. ૧૦

(૫) ભાઈના ઓવારણાં

સોનાની લાકડી રેવાજમાં તરતી

ગાયો લેંસો ચરતી

કે મહારા વીરની. ૧

ભાઈકરતાં મને ભત્રીજો ઘણો બહાલો

ભાભી ને બોલડીએ

કે ભત્રીજો અળખામણો. ૨

ભાઈ જમીને લોભઈ રે ડાકાવે

રખેને નણંદી આવે

કે મારે બારણે. ૩

મારા તે બાપને સોનારૂપાના દાદર

કયા ભાઈ ચાકર

કે ચઢેને ઉતરે. ૪

વીરાજી વીરાજી વરણાગી કરીએ થોડી
બારણે બાંધી થોડી

કે લીલા જવે ચરે. ૫

વીરાની થોડીને ખાંડના છે ખાવા
મોટે ઘર જાવ !

કે વીરાની બેનને. ૬

હાથમાં દફતર ને લટકંતા રે આવો
નિશાળીઓ કહી બોલાવું

કે મારા વીરને ૭

આવતો દેખું લાલને લાકડીએ
કસુંબલ પાઘડીએ

કે વીરને ઓળખ્યો. ૮

મારે તે આંગણે વાવીછેરે પોઇ
પાયમના જનોઈ

કે નાના ભાઈની. ૯

કાગળ લખીને મુક્યો છે ઓશીકે
મોટા ભાઈ ઓપ્રીસે

કે કાગળ વાંચશે. ૧૦

મારા બાબાભાઈ વિલાયત જઈ આવ્યા
મોતીડા લઈ આવ્યા

કે ભાભીને પહોંરવા. ૧૧

મારા નાનાભાઈ સુરત શહેરનો શેઠીઓ
સોનારૂપાની પેટીઓ

કે નાનાભાઈ મુલવે. ૧૨

મહારો તે વીરો સુરત શહેરનો સુબો
ભરી કચેરી વચ્ચે ઉભો

કે કાયદા ચુકવતો. ૧૩

કારમા આંખાની કારમીરે ફેરી
મહારાતે ભાઈના વેરી

કે ના થાશે કોઈએ. ૧૪

હોડીવાળા હોડીવાળા તારી હોડીમાં છે ખારેક
કયા ભાઈ છે પારેખ

કે હોડીઓ મુલવે. ૧૫

મોટાભાઈને નાનાભાઈના સામા સામી ખારણાં
વચ્ચે ફુલના પારણાં

કે નાની બેન જુલતાં. ૧૬

મોટાલાઇને નાનાલાઇની સામસામી બારીઓ
વચ્ચે કુલની વાડીઓ

કે મોગરાજ મહેકતા. ૧૭

આજ સખી મારો જીવલટો નથી ઠરતો
સગો વીરો નથી મળતો

કે આ સંસારમાં. ૧૮

શુરને પ્રણમું તે ગોવિંદના ગુણગાઉ
સવારે ઉઠીને માગું

કે લાઇની વધાઇઓ. ૧૯

બાપજી બાપાજી નથી કરતી દાવા
હવેલીઓ બંધાવો

કે વીરાને મ્હાલવા. ૨૦

ભર્યા સમુમદ્રાં કયા લાઇરે જુલે
ચોટલીઓ બંધેરે

કે હીરા ખરી પડે ૨૧

આવી દીવાળીને કડ પુરી ને પાપડ
મુંબાઇ શહેરનું કાપડ

કે વીરાજી મુલવે ૨૨

મહારા તે લાઇનો સોરઠીઓ છે ઘોડા
લાભીનો અંખોડા

કે કૂલ શેરે લર્યો. ૨૩

જમી ઉઠીને ખાવા જોઇએ પાન.
મહારા લાઇની જાન

કે સુરતી જેટલી. ૨૪

વીરો રમે મારો સોનેરી લાકડીએ
લવીંગની લાકડીએ

કે રામે સીતા મારીઆ. ૨૫

ફલાણાલાઇ પરણેને તેડાવુ દેશદેશીયા
જાદવ સરખા જાનેયા

કે મારા બાપને બારણે. ૨૬

મારા તે વીરની મોજડી છે પટાદાર
કયો જમાઇ ચોકીદાર

કે ઓટલે ઉભો રહ્યો ૨૭

મારે તે માંડવે વીજળીના છે દીવા
લાઇને ઘેર વીવા તો

કે ફાઇ રીસાઇ ગયા. ૨૮

વાડીના કુલ નવ ચૂંટશેરે કૈાધ

મહારા તે વીરની કૈાઈ

કે દરીયાથી વેગળી. ૨૯

નડીયાદી નાડાં વડોદરે વેચાયાં

વીર વીના લેવાયાં

કે આ સંસારમાં. ૩૦

મારા તે બારણે ઘોડાની ઘોડાર

સોરઠીઓ તોખાર

કે માડી જાયો મુલવે. ૩૧

પલંગે પોદુને નીંદરડી ન આવે

બેન કહીને બોલાવે

કે માડી જાયો હોય તો ૪૨

ભાદરવો આવેને મેઘ ઘણુંરે ગાજે

બેની બાને ઠાજે

કે વીરપસલી મોકલે. ૩૪

વીરાળ વીરાળ પસલી આપજે થોડી

કુશળ માણું જોડી

કે ભાઈ લોખાઈની. ૩૪

વીરાની ઘોડીને ઘાસ ન ગમે ખાવા

મોટે ઘેર તેડવા જાવા

કે જેનીના વીરને ૩૫

દુરથી દેખુ હીલ્લીને દરવાજે

માણિક ચોકમાં ગાજે

કે મહારો વીરલો. ૩૬

મહનભાઈ મોહનભાઈ એક માડીના જાયા

કંચન વરાણી કાયા

કે જેનીના વીરની. ૩૭

નટવરભાઈ ને ચંપકભાઈ એક જેનીના વીરા

વીંટી માના હીરા

કે ઝવેરી પારણે. ૩૮

(૭) લખેશરી સાસરી

ખાંડતા ખાંડયું ને દળતાંરે દળયું
લખેશરી ઘર મળયું

કે મારી સાસરી. ૧

આવળનું દાંતણુ આવળનો રે કુચો
ઠંડેવારીઆ ઘર પૂછો

કે મહારી સાસરી ૨

ભણતર ભણીને સાસરીયું શોભાવ્યું
પીયરીયું દીપાવ્યું

કે ઉંચા કુળની દીકરી ૩

સાસરે સેવા ને મહીઅર મીઠામેવા
બાપાજીને ઘેર વિવાહ

કે દીકરી મહાલશે. ૪

મહારાતે મામે મુંબાઈ કીનારા જોયા
જોયાને વળી જોયા

કે મુંબાઈની હવેલીઓ. ૫

સાસરે સાસુને પીયર મ્હારી માતા.

દહાડલીઆ કેમ જાતાં

કે હું નવ જાણતી. ૧

મ્હારી તે સાસુ સાકર કરતા મીઠી

જોડ જગતમાં ન દીઠી

કે હું શોધવા નીકળી. ૭

સાસરીયું રૂડું તે સાતે જન્મના પૂણ્ય

માબાપ તમારા ઝણ

કે શી રીતે વાળીએ. ૮

શેર કાંતું ને પાશેરના કરું તોડા

સાસુ નણંદના તરછોડા

કે વેઠવા દોહવા ૯

નાની નણંદીના માથા ચુંથું નીત્યે

આપણા કુળની રીતે

કે સાસરીએ ચાલવું. ૧૦

(૮) શાંકર પાર્વતીને.

શાંકર સુતને પ્રથમ હું સ્મરું

ગણેશને હું પ્રણમું

કે ખાયણા પુરાં કરે. ૧

શારદા સ્મરીને આશીરવાદ રે માયું

માખાપતું સુખ માયું

કે આ સંસારમાં. ૨

ખાયણા માયણાં સદાયે સોહામણાં

એકને અળખામણાં

કે ભાભી મહીયર ગયાં. ૩

માત પિતા પતી નિત્યે વાણું વાતાં

પ્રેમ હરી ગુણ ગાતાં

કે નમવું પ્રીતથી. ૪

સવારે સૂર્યનો રથ રોકીને રાખું

રજા દેવ પાસે માગું

કે અખંડ મહારી ઘાટડી. ૫

ખાંચણા ગાઉને હીંચકેરે બુલું

રમત સઘળી બૂલું

કે રૂડા મહારા ખાંચણાં.

(૯) પરચુરણ

મામાના ખેતરમાં વાવી છે તુવેર

આણે આવશેરે દિયેર

કે કંસાર જમશે. ૧

મેવાડની મેંદીમાં ગુજરાતણુરે મોહી

મોહીને વળી જોઇ

કે કસુંબલ ચુંદડી. ૨

તીલકરે તેં તો તેત્રીસ કરોડને તાર્યા
તાર્યા ને વળી આખ્યા

કે મંત્ર સ્વરાજ્યના. ૩

મોહનરે તેં તો મોરલી મીઠી વગાડી
સુગુ ભારતને જગાડી

કે દીપાળ્યો દેશને. ૪

જવાહીર તેં તો જીત્યા જગતના જનને
લગાડ્યું તહારા મનને

કે દેશની દાઝમાં. ૫

વિષય તહમે તો સાસરાનું શરણું લીધું
લીધું ને વળી કીધું

કે શયન સમુદ્રમાં. ૬

શોક મરેને સાળુડાં રંગાવું
પાઘડીઓ બંધાવું

કે મહારા નણદોષને. ૭

આજમેં રાંધીતી ઉજળા ઘઉંની પોળી
સાસરીઆની ટોળી

કે મહારે ઘેર નોતરી. ૮

રામ ખેડને સીતાજી પાણી રેડે
લક્ષ્મણજી દીયરીઓ

કે આંખો રાપશે. ૯

કૃષ્ણ કાળા તે રૂકમૈયાના સાળા
રૂપાળી રૂક્મણીને

કે છતીને લાવીઆ. ૧૦

ઉંચો ગઢ ને ઉંચા તેના કાંગરા
ભાણેજી આવે માગતાં

કે મામીને ન ગમે. ૧૧

પાંચ પરસનો સત્રીને પરણાવીએ
નાની વહુને રમાડીએ

કે આપણા ચોકમાં. ૧૨

મા મરજીને જીવજીરે માશી
માના પહેલાં વળજી

કે માશીની છમાશી. ૧૩

આરે જગતમાં એકજ મોટી ખોડ
સરખા સરખી જોડ

કે મળવી દોહલી. ૧૪

મહારા ઘરમાં સોનારૂપાના પાટલા

મહારા મામાના ખાટલા

કે સોનેરૂપે મઢયા. ૧૫

નર્મદા નદીમાં પડયા છે રે જોટ

મહારી માતાનું પેટ

કે સાગર સમોવડું. ૧૬

લગ્નમાં આશીર્વાદ આપે છે બ્રહ્માણી

મહારા ભાઈની કમાણી

કે વેવાઈ ખાઈ ગયો. ૧૭

કંદોઈ વેચે છે શેવને વળી ગાંઠીઆ

અદેખીના ટાંટીઆ

કે પ્રભૂએ ભાગીઆ. ૧૮

રૂડુ ગોકુળીયું ને રૂડુ વંદ્રાવન

નવરાત્રીના આવ્યા દીન

કે ગરબે મહાલયું. ૧૯

આવો સાહેલી ગરબા ગાઈએ રૂડી રીતે

આપણા ઘરની રીતે

કે દહાણી વહેચયું. ૨૦

આવી દીવાળી ને કરું શેવ સુંવાળી
દેવ પૂજનની થાળી

કે દાદાજીના હાથમાં. ૨૧

વેવણુરે તેં તો જોળે ઘાલ્યુ ખાસડું
ઘેર ઘેર માગ્યું સાસડું

કે તહારા દીકરે. ૨૨

સાસડું માગીને વહુ લઈ ગઈ લટકંતી
હવે રોજ લટકંતી

કે વહુ થાકી ગઈ. ૨૩

માદ્યરામાં બેઠી વરકન્યાની બેઠી
જમાઈ તહમારી ઘોડી

કે બૂળે હણહણે. ૨૪

તળાવની પાસે દીસે છેરે કાદવ
મહારા મામા છે જાદવ

કે કુળ શીરોમણી. ૨૫

કંદોઈને ઘેર વેચે છે જલેળી
મહારા મામાની હવેલી

કે સાતજ માળની. ૨૬

મહારી વાડીમાં વાવુરે અગથીઆ
મહાદેવજીના પગથીઆ

કે ચઢુ ને ઉતરૂ. ૨૭

નારીની અબળા કરીને નીંદા કરતાં
પણ શુરાને ગુણવંતાથી

કે શોભાવતી જાતને. ૨૮

નાગર તુગરાએ પરતંત્રતા અપાવી.
સ્વતંત્રતા જગાવી

કે શુરાએ વાણીએ. ૨૯
(ગાંધીજી)

વરસાદ વરસેને નદીએ ચઢેપૂર
રેવાજી ભરપૂર

કે આગબોટ ચાલતી. ૩૦

ટોપીવાળારે તેંતો મુંબાઈ બંદર કીધું
સુરત સુનું કીધું

કે તહારા રાજ્યમાં. ૩૧

રાવણ રે તું તો લાંકા ગઢનો રાજા.
મોતના વગડાવ્યાં વાળા.

કે સતી સીતા લાવીને ૩૨

મહારા ઘરમાં કેળ અને કંદોઇ
આવે નણુંદ નણુદોઇ

કે જમાડુ લાવશી. ૩૩

ભોળા શંકર તહમે ભીલ રાણીને મોહ્યા
મોહ્યા ને પછી જોયાં

કે સતી પાર્વતી ૩૪

શંકર તહમે ભાંગ ધંતુરાના ભોગી
અંદ્રમા થયા રોગી

કે ગુરુના આપથી ૩૫

ગુરુગોવિંદના અપરાધી નવ થઇએ
સંસારમાં સુખીયા થઇએ

કે પામી આશીર્વાદને ૩૬

પૃથ્વી પ્રદક્ષિણા મૂકવા માત ને પિતા
હુંદાળો પામ્યા સુખશાંતા

કે પામ્યો રિક્ષિસિદ્ધિને. ૩૭

ઘોલાવું બેનપણીને જમાડુ કચોરી.
અક્કલની અધુરી

કે મામી મોસાળમાં. ૩૮

માંડવે મેલું ઉગમણા દરવાજા.

ઐજ્યુએટ સરખા વર રાજા

કે રૂડી કન્યા લઈ ગયા. ૩૯

કાકો છે કાંદો ને કાકી છે કારેલું

હીંગમાં વધારેલું

કે શાક સહુ ખાય છે. ૪૦

મામો છે મૂળો ને મામી છેરે દુધી

શીખામણ આપે ઉંધી

કે મામાને ન ગમે. ૪૧

ભાઈ વરણાગીઓને લાભી છેરે હીંગણાં,

વાડીમાં વાવુ રીંગણા,

કે વેવાઈ ચોરતાં. ૪૨

નણુંદ નાણુકડી ને નણુદોઈ છેરે માંકડો,

નિત્યે ઉતારે આંકડો

કે નાની નણુંદનો ૪૩

જેઠાણી શેઠાણી દેરાણી ખતાવે ડેયો.

જેઠાણીનો છેયો

કે વાડીમાંનો મોગરો. ૪૪

સાસુ સુડીને નણુંદ છેરે છુરી
દેરાણી આવી શુરી

કે જેઠાણી સુખી થયા. ૪૫

બેની રૂપાળીને બનેલી છોગાળો.
હૈયામાં ઉકાળો

કે દરરોજ કરાવતો. ૪૬

કુઓ કુવારો ને ફાઈ છે ફડફડતી
આવેછે તરફડતી

કે મહારા બાપને બારણે. ૪૭

માશી છે મેવા ને નિત્યે બાવુ રહેવા.
માસાણના કહેવા

કે ફાઈ નવ આપશે. ૪૮

ଶିଳ୍ପ ଓ ଶିଳ୍ପ

હાલરડાં

(૧)

હાલો હાલો ભાઈને
હીંચકે છે ઘણો વહાલો
ભાઈને હીંચકે હીરની દોરી
ભાઈની નીંદ્રા કેને ચોરી. હાલો હાલો.

નિંદ્રનો કેણુ ચોર
ડાકેરવાળો શ્રી રણછોડ
રણછોડરાયની બલીહારી
ભાઈને નિંદ્રા આવરે ઘણી. હાલો હાલો.

(૨)

ભાઈ મહારો ક્યાં છે
શેરીમાં રમે છે
શેરીએ શેરીએ શોધ કરૂ
ભાઈ આવે તો દીવા કરૂ. હાલો હાલો.

ભાઈ મારો કેવડો
 શેરડીના સોટા જેવડો
 શેરડીના સોટે કીડી
 ભાઈ મારો ખાશે પાનની બીડી. હાલો હાલો.

(૩)

ભાઈ મહારો ડાહ્યો
 પાટલો બેશી નાહ્યો.
 પાટલો ગયો બશી
 ભાઈ મહારો ઉઠે છે રે હશી. હાલો હાલો.
 પાટલાનો પગ ખોડો
 ભાઈને બેસવા કલંકી ઘોડો
 ઘોડાની વાગે છે પડધી
 બાપાણની ગાયો ભેંસોરે ભડકી. હાલો હાલો.

(૪)

ભાઈ મહારો રડે નહી
 રડતાંના મોઢાં રે જુએ નહી
 ભાઈને કોઈએ દીઠો
 રાજની વાડીએ જઈ બેઠો. હાલો હાલો.
 રાજવાડી વેડાવો
 ભાઈને ઘેર તેડાવો. હાલો હાલો.

(૫)

હાલ વાલ ને હુવા
 લાડ લડાવે ભાઈના કુવા
 કુવાના શા ફેફ
 લાડુ લાવે ગામના રે લોક. હાલો હાલો.
 લોકના શા ભામા
 લાડુ લાવે ભાઈના મામા
 મામાની છે મહેર
 લાડુ કરોને આપણે ઘેર. હાલો હાલો.
 ઘેર નથી ધી ગોળ
 લાડુ કરીશું ખેડાર
 ખેડારના શારે વિચાર
 ભાઈ પરણશે ત્યારે કરીશું કંસાર. હાલો હાલો.

(૬)

હાલ બહાલને હલકી
 બારણે વાવેને ગલકી
 ગલકીના છોડ રાતા
 ભાઈના મોસાળીઆ છે માતા
 માતા થઈને શું કરે
 ભાઈ જલલે ટોપીએ ઝુકી પડે. હાલો હાલો.

(૭)

ભાઈ મ્હારો અટારો
 ઘીને ખીચડી રે ચટાડો,
 ખીચડીમાં છે ઘી થોડું
 ભાઈના વેરીનું માથુ રે ફેડું
 ખીચડી ખાધી ભાઈએ રે લુખી
 ભાઈના પેટમાં રે દુઃખી. હાલો હાલો.

(૮)

ભાઈ મારો રમે છે
 શેરીમાં સૌને ગમે છે
 શેરીએ શેરીએ શોર પડે
 ભાઈ મ્હારો ગેડી દડે રમે. હાલો હાલો.
 ભાઈ મારો રિસાળ
 રીસાઈ ગયો છે રે મોસાળ
 મોસાળ મામી ધૂતારી
 ભાઈના ઝલલા ટોપી લીધા ઉતારી. હાલો હાલો.

(૯)

હાલ વાલને હેવા
 ભાઈને ભાવે મીઠા મેવા
 મીઠા મેવા મળતા નથી
 ભાઈ મ્હારો રડતો રહેતો નથી. હાલો હાલો.

હાલ વાલને હાંશી
 દુઃખડા લેજેરે ભાઈની માશી
 માશી ગઈ છે માળવે
 ભાઈને જતન કરી કોણ જાળવે
 માશી ગઈ છે રતન પરે
 ભાઈના કોણરે જતન કરે. હાલો હાલો.

(૧૦)

ભાઈને આંગણે લેંસ
 ભાઈને આંખુ રે કાળી મેંશ
 મેંશ તો લાગે કાળી
 ભાઈને કન્યા લાવશું રૂપાળી. હાલો હાલો.
 ભાઈ મારો રાંકડો
 ભાઈ પરણશે ત્યારે લઈશું વાંકડો
 ભાઈના કાકા છે રે મુળવંતા
 ભાઈના મામા છે રે ધનવાન
 ભાઈના દાદા છે વહેવારીઆ
 ભાઈનું રૂપ છે સુર્ય સમાન. હાલો હાલો.

(૧૧)

ભાઈતો મારો ભાઈ
 ભાઈ તો રાજનો જમાઈ

રાજની કુંવરી કાળી
ભાઈએ જોઈને પાછી વાળી. હાલો હાલો.

(૧૨)

ભાઈ મહારો વણુઝારો
સવાશેર સોનું લઈને શણુગાર્યો
સોનું પડયું છે શેરીમાં
ભાઈ રમશે દેવની દેરીમાં
દેરીએ દેરીએ દીવા કરું
ભાઈના મોટે ઘેર વિવાહ કરું. હાલો હાલો.

(૧૩)

ભાઈ મહારો પટાદાર
મોજડી પહેરે રાતીરે પટાદાર
પટા ઉપર પટી
ભાઈના જેવી મોજડી કોઈની નથી. હાલો હાલો.

(૧૪)

ભાઈ મારો કેવો
ખીજના ચંદ્રમા જેવો
ખીજનો ચંદ્રમા વાંકો
ભાઈનો કુળવંતો ઠાકો. હાલો હાલો.

ભાઈ મારો કાકાનો કાલો
 મામાને ઘણોરે બહાલો
 ભાઈ માશીનો લાડકવાયો
 ભાઈ બેનીની બહારે રે ધાયો. હાલો હાલો.
 ભાઈ ભાઈ કરે
 ભાઈ વિના ઘડીએ સુની ન પડું
 ભાઈને કેઈ ના દેશો ગાળ
 ભાઈ તો રીસાઈને જશે મોસાળ. હાલો હાલો.

(૧૫)

હાલો હાલો ભાઈને
 ભાઈને ઘોડીઆમાં રે ધાલો
 ઘોડીએ મુકાવું મોર
 ભાઈ રમશે શેરીએ આઠે ખેડાર. હાલો હાલો.
 ઘોડીએ મુકાવું છાબડી
 ભાઈ પહેરશે કસુંબલ પાઘડી
 ઘોડીએ મુકાવુ ધુધરી
 ભાઈની મામી છે તુગરી. હાલો હાલો.

(૧૬)

ભાઈ મહારો ગોરો
 કેડે સોનાનો કંદોરો

કંદોરે જડાવું હીરા

ભાઈને લક્ષમણ સરીખા વીરા. હાલો હાલો.

ભાઈ મહારો મોટો થશે

લઢાઈમાં લઢવા જશે

લઢાઈ જીતી ભાઈ આવશે ઘેર

માતાજી કરશે લીલા દહેર. હાલો હાલો.

(૧)

જેન તો મહારી હેવા

બેનનો મોટે ઘેર કરજો વિવાહ

કૂલની વાડી વેડાવું

મોટા ઘરની જાનરે તેડાવું. હાલો હાલો.

(૨)

જેન મારી રમતીતી

મોટાભાઈને ઘણીરે ગમતીતી

જેન રમે રાતી ઢીંગલી

જેન મોસાળની છે માનીતી. હાલો હાલો.

જેન મારી છે શાણી

પેહરવા ધાધરીરે આણી

પીળી ધાધરીને રાતી પટી

જેન મહારી રમશે દીનને રાતડી. હાલો હાલો.

(૩)

જહેન મહારી રાંઠ
 જહેનને હાથે મોતીનો વાંક
 વાંકમાં મુકાવું રે ધુધરી
 જહેન રમશે રે પુતળી. હાલો હાલો.

(૪)

જહેન જહેન હું તે કંઈ
 જહેન વિના ઘડીએ ભૂલી પડું
 જહેન મારી ક્યાં છે
 સંતાકુકડી રમે છે
 સંતાકુકડીમાં સંતાયા
 જહેન મારા મોટે ઘેર રે બંધાયા. હાલો હાલો.

(૫)

જહેન મહારી રમશે
 માશીબાને ગમશે
 માશી બા લાવે લાડુ
 જહેનને હાથે સવાલાખતું કડુ. હાલો હાલો.

(૬)

જહેન મહારી વણુઝારી
 વેઠ વીંટીએ શણુગારી

વીંટીમાં જડાવું હીરા

જહેનના દેસાઈ સરીખા વીરા. હાલો હાલો.

(૭)

જહેન મારી ગોરી

જહેનના ગોરાંદે પાડુ નામા

ગોરા મુખને ગાલે ખાડા

જહેનને દેખી હુઈડારે ઠરયા. હાલો હાલો.

(૮)

જહેનને કોઈ ન દેશેા ગાળ

જહેન તો રીસાઈ જશે મોસાળ

મોસાળ મામી હોંશીલી

જહેનને ઓઢાડે રે ઓઢણી. હાલો હાલો.

(૯)

જહેન મહારી આવડી ને તેવડી

કાલે થશેરે પરણવા જેવડી

જહેનના માંડવા કાઢીશુંરે મોટા

જહેનને ફાઈના પડયા રે ટોટા. હાલો હાલો.

(૧૦)

જહેન મહારી રમતીયાળ

જહેનના ડાકેરજી રખેવાળ

રણછોડરાય રખેવાળી કરે

ખડેની મારીના દુઃખડા હરે. હાલો હાલો.

(૧૧)

હાલ બહાલ ને હાંસી

દુઃખડા લેલો બેનનીરે માશી

માશી રહે છે માંડવા

ખડેનને કેણુ જમાડે લાડવા

માશી રહે છે દુકડી

ખડેન મહારી દેખીતી ઘણી કૂટડી. હાલો હાલો.

એક પદી ઉખાણુ.*

(૧)

પ્રશ્ન— એક કોટડીમાં બત્રીશ બાવા

ઉત્તર— હાંત.

પ્રશ્ન— બત્રીશ બાવા ખાંડે ને લુલીબાઈ કાંકારે.

ઉત્તર— હાંત અને જીભ.

પ્રશ્ન— એક દહેરા ઉપર સાત દરવાજા

ઉત્તર— ડાકું.

પ્રશ્ન— પ્રાણુ નહિ પણુ પળ પળ ગણે

ઉત્તર— ઘડીઆળ.

પ્રશ્ન— છાપરે છાપરે પીછોડી પથરાય.

ઉત્તર— તડકો.

પ્રશ્ન— એક મરઘીના પેટમાં સો ઇંડાં.

ઉત્તર— કુણસ.

* ઉખાણું રા. રા. ભવાનીશંકર નરસિંહરામના સુજરાતી
જૂનાં ગીતોમાંથી લીધા છે.

- પ્રશ્ન— આટલુંક છોકરું રાજાને રોવરાવે.
ઉત્તર— વીંછી.
- પ્રશ્ન— છાપરે છાપરે મગ વેરાય.
ઉત્તર— વરસાદ.
- પ્રશ્ન— આટલી રાંડ રાજાની પાઘડી ઉતરાવે.
ઉત્તર— જી.
- પ્રશ્ન— જરા જેટલી ચીજથી આખું ગામ જમે.
ઉત્તર— અગ્નિ—દેવતા.
- પ્રશ્ન— સમજે નહિ પણ ઘર સાચવે.
ઉત્તર— તાળું.
- પ્રશ્ન— બે હાથ ભોંયમાં બારસેં ગામ.
ઉત્તર— નકશેા.
- પ્રશ્ન— ગામ આખું નહાશી ગયું ને ભાલોજી રહી ગયા.
ઉત્તર— ચુલા.
- પ્રશ્ન— ઘેર ઘેર ડાસા ડાટયા.
ઉત્તર— ઉંબરા.
- પ્રશ્ન— ઘેર ઘેર ચોરના માથાં.
ઉત્તર— ટોડલા.
- પ્રશ્ન— ઘેર ઘેર ચીંથરીઆ બાવી !
ઉત્તર— સાવરણી.

પ્રશ્ન— ગણ્યાં ગણાય નહિ, ડાળલીમાં માય નહિ.

ઉત્તર— તારા.

પ્રશ્ન— કાળા કુવામાં કાંશીઓ પાણી.

ઉત્તર— હોપ્પો.

પ્રશ્ન— ધોળા કુવામાં યોળો પાણી.

ઉત્તર— નાળીએર.

પ્રશ્ન— અધારી કેટડીમાં ઉંટ ગાંગરે.

ઉત્તર— ઘંટી..

પ્રશ્ન— સોનાની પેટીને લવીંગનો દાટો.

ઉત્તર— ફેરી.

પ્રશ્ન— રણુવગડામાં હોલા હીચકે.

ઉત્તર— ફેરી.

પ્રશ્ન— રણુ વગડામાં રાતા ખીલા.

ઉત્તર— શકરકંદ.

પ્રશ્ન— રણુવગડામાં લોહીના ટીપાં.

ઉત્તર— ચણુાડી.

પ્રશ્ન— રણુ વગડામાં ડોશી દાંત કાઢે.

ઉત્તર— કાલાં.

પ્રશ્ન— રણુવગડામાં ભીલીઓ ભાંભરે.

ઉત્તર— ચીચુડો.

પ્રશ્ન— હીંચણુ જેટલી ગાય ને નીરે એટલું ખાય.

ઉત્તર— ઘંટી.

પ્રશ્ન— ઘરમાં ઘર, તેમાં ઘર, તેમાં રમે કેશરીઓ વર.

ઉત્તર— અગ્નિ.

પ્રશ્ન— રણુવગડામાં ડાસો કેડ ખાંધીને સૂતો.

ઉત્તર— પુળો (ધાસનો)

પ્રશ્ન— ઘોળા કુવામાં પાંચશેરી તરે.

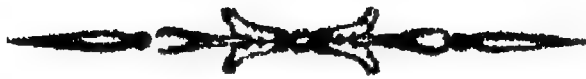
ઉત્તર— છાસ ને માખણ.

પ્રશ્ન— બાપ બેસવા શિખ્યોને દીકરો ચાલવા શિખ્યો.

ઉત્તર— ગોળો ને કળશીઓ (લોટો)

પ્રશ્ન— રણુવગડામાં ચુંદડી પાથરી.

ઉત્તર— બોર

“ પ્રશ્નોત્તરી—ઉખાણું. ”

(૧)

પ્રશ્ન—

અમને વાડ દોષ આપો. ?

ઉત્તર—

કૃતાસાની પોળમાં, પંદર પગથીઆં,
પંદર ચઢવાં, પંદર ઉતરવાં,
માંહી મહાદેવનાં દર્શન કરવાં.
મહાદેવની ત્રાંખા કુંડી,
નવ ગજ ઉંડી,
ભોંય ભંડારી દરિયા,
કાંઠે દોષ સોપારી;
સોપારીનાં આવ્યાં આણું,
તરત દોહ્યાં છાણું.
છાંણાનો પડયો ગોર,
તરત દોહ્યો મોર.

મોરની પડી પીછી,
 તરત દોહો વીંછી.
 વીંછીને પડ્યો આંકડો,
 તરત નાઠો માંકડો.
 માંકડો ચઢ્યો ઝાડ,
 તરત દોહી વાડ.

(૨)

પ્રશ્ન—“ કેને શું ન હોય ? ”

ઉત્તર—

મગને ખેતર માળો નહિ,
 ઉંદરને ઉચાળો નહિ,
 કણુખી નાત ખહારો નહિ,
 ગરાશીઓ ગોઝારો નહિ.
 નાગર બચ્ચો કાળો નહિ,
 જાડેજાને સાળો નહિ.
 ઘેલીને ગવાળો નહિ,
 ખાદ્યણુને ઘેર પાળો નહિ.
 ચાટવાને ફાડ નહિ
 ઘર જમાઈને લાડ નહિ.

(૩)

પ્રશ્ન—“ હાથીને પગે તાળું બાંધી દે. ”

ઉત્તર— બાવાજીનો બોકડો,
રૂમ જુમ ચાલે, પાતાળ પાણી કાઢે,
પાતાળ પાણી કાળું,
હાથીને પગે તાળું. !

(૪)

પ્રશ્ન—“ બોબો હાથી પાછા આપો.

ઉત્તર— કુવામાં નાખ્યો ચોબો,
હાથી પાચો બોબો.

(૫)

પ્રશ્ન—“ લંકામાંથી દોરા આણી આપો. ”

ઉત્તર— વેલ છે વાંકડી. બળદ છે ગોરા,
જઈશું લંકાએ લાવશું દોરા.

(૬)

પ્રશ્ન— અમને લંકામાંથી ખડપાં લાવી આપો

ઉત્તર— વેલ છે વાંકડી, બળદ છે ખરપાં,
જઈશું લંકાએ, લાવશું ખડપાં.

એક પદી ને ત્રણ પદી-ઉખાણા.

(૧)

પ્રશ્ન-- રંગ રાતડી, કેડ પાતળી,
એ વર્તે તેને આપું સોનાની સાંકળી.

ઉત્તર-- કંકાવટી.

પ્રશ્ન-- કાળી કુતરી લસપસ,
ત્રણ માથાંને દશપગ.

ઉત્તર-- કોશ.

પ્રશ્ન-- ઘોળા ખેતરમાં કાળાં બી;
ડાહ્યા તથા છે સારોદી.

ઉત્તર-- કાગળ.

પ્રશ્ન-- કાળી સોટી તેલે ન્હાય,
વળે ખરી પણ ભાગી નવ જાય

ઉત્તર-- વાળ.

પ્રશ્ન— લમે લમે પણ લમરો નહિ,
ઢોટમાં જનોઈ પણ પ્રાદ્ધાણ નહિ

ઉત્તર— રેંટીઓ.

પ્રશ્ન— રણુવગડામાં રાતી બારી,
છોકરાં પરણેને મા કુંવારી !

ઉત્તર— મીંઢળ

પ્રશ્ન— ગર્ભ છે પણ ગોટલી નથી,
દીકું છે પણ દેશમાં નથી.

ઉત્તર— કરા.

પ્રશ્ન— ભીંતમાં ભીંત, કરામાં પાણી,
એ વર્તે એને પાઉં અમ્રત પાણી.

ઉત્તર— નાળીએર.

પ્રશ્ન— એક જનાવર ઇતું,
પુછડે પાણી પીતું.

ઉત્તર— દીવેટ.

પ્રશ્ન— જે બહેનો રહે પાસે પાસે.
રૂએ ખરી પણ લેળી નવ થાશે.

ઉત્તર— આંખો.

પ્રશ્ન— આડું નાખું પાડી નાખું,
ખરે ખપોરે કાઠી નાંખું.

ઉત્તર— હજ.

પ્રશ્ન— આવડું તેવડું,
ગાંડા મેહિતા જેવડું.

ઉત્તર— સાંમેલું

પ્રશ્ન — ચાર ચોસલાં, બે દરવાખા,
અગણિત રાણીઓ બે વરરાખા.

ઉત્તર— ચાદો—સૂરજ

પ્રશ્ન— લીલી ટોપી કાળા વાઘા,
આંબ્યારે પરદેશી સગા.

ઉત્તર— કાળાં રીંગણાં.

પ્રશ્ન— લીલી ટોપી ઘોળા વાઘા,
આંબ્યારે પરદેશી સગા,

ઉત્તર— ઘોળાં રીંગણાં.

પ્રશ્ન— ઘોળા ખેતરમાહી કાળા અણુયા,
હાથે વાળી મોઢે લણુયા.

ઉત્તર— કાગળ.

પ્રશ્ન— લીલી ટોપી રાતા વાધા,
આબ્યારે પરદેશી સગાં.

ઉત્તર— મરચાં

પ્રશ્ન— ઉંચ ઘેર જાય, નીચ ઘેર જાય,
તેનું ચઢાવેલ સર્વે ખાથ.

ઉત્તર— સુપડું.

પ્રશ્ન— ઠાળી ગાગર કંકોડાં ખાય;
ભંખોલે ત્યાં નખોલ જાય.

ઉત્તર— બંદુક

પ્રશ્ન— ભોય ભટુકી ભોંમાં રહે,
પુંછડી આપણા હાથમાં રહે.

ઉત્તર— કેદાળી.

પ્રશ્ન— ઘેર બંધ ઘાઘરો, કેર બંધ ખુદિ;
સરકારનાં રાજ્યમાં, ધોળે દહાડે હુંડી.

ઉત્તર— કાલાં.

પ્રશ્ન— એક ડાશીની એવીકળા,
હેઠ ચાદરને ઉપર વળા.

ઉત્તર— કુખો.

પ્રશ્ન— ગદો ખાય નહિ; ગદો પીએ નહિ,
તોય ગદો રાતોને રાતો.

ઉત્તર— પૈસો.

પ્રશ્ન— છીછરી તલાવડી; છીછરી પાળ,
પાણી ન રહે પૈસા ભાર.

ઉત્તર— હથેળી.

પ્રશ્ન— ઢેબલો વાણીઓ, ડેબલું પેટું.
પંડ કુટાવે છીપર હેઠ.

ઉત્તર— સોપારી.

પ્રશ્ન— કાળું કાળું કાદવીયું, ખાતાં લાગે ભુંડું,
એ અર્થ વરતે તેને, આપું દૂધ કુંડું.

ઉત્તર— અપ્રીણ.

પ્રશ્ન— એક રાંડ રંગી સંગી ખેરે ઇસ્કા વાધા;
નાક વીધાવી મટકા કરે, અંગ બધાં ઉધાડા.

ઉત્તર— સોય.

પ્રશ્ન— ભુખે પેટે નહાવા જાય,
કુવામાં જડું થાય.
બહાર આવીને ખાલી થાય,

એથી વાડી લીલી થાય.

ઉત્તર— કેસ

પ્રશ્ન— આડી નાખું પાડી નાખું,
પાડીના પગ વાઢી નાખું,
તોય પાડી ફૂઝે.

ઉત્તર— થોર.

પ્રશ્ન— શુંઝાની પેટીમાંહિ સતીયો ઝાઝી.
મ્હોઝાં મ્હોઝું વાત કરે તો જાય બધી દાઝી.

ઉત્તર— દિવાસળી.

પ્રશ્ન— મારો બળદ આલો ખાય, પાલો ખાય;
પાણી પીએ કે તરત મરી જાય !

ઉત્તર— દેવતા (અગ્ની)

“ ચતુઃપદી—ઉખાણા. ”

(૧)

પ્રશ્ન— હાથ ચરણ મુખ નાશિકા,
બીજાં પણ છે અંગ;
ભુખ્યો તરસ્યો ચાલશે,
તડકો તેતમ સંગ.
જવાબ— પડછાયો.

(૨)

પ્રશ્ન— ડાસો થઇને કેડ બાંધે,
ખેતર બળે સૂએ,
જનાવરોને ખાવા સરખું,
દુનિયાં સરખી જુએ.
જવાબ— કડબનો પૂજો.

(૩)

પ્રશ્ન— ઝાલે તો ઝલાય નહિ,
ઝાંધે તો ઝાંધાય નહિ;
પહોળી જગ્યામાં પેશી રહે,
જીવનું જીવન એક ખરે.

જવાબ— વાયુ.

(૪)

પ્રશ્ન— વાંકી ચુંકી વોકળી,
માંહી પડયું છે હાઉ;
આ અર્થ ના વરતે તેની,
દાઢી કરડી ખાઉં.

જવાબ— ઘોડીઉં.

(૫)

પ્રશ્ન— ચિતરેલો મોરીઓ,
દેશ વિદેશે જાય,
પાણી પીવા ઉતરે તો,
તરત મરી જાય.

જવાબ— કાગળ.

(૬)

પ્રશ્ન— બોલ્યા કે લખવા વિના,
ખખર પહોંચે સધ્ય,
લાખો ગાઉ છેટું છતાં,
ઉત્તર આપે અધ્ય

જવાબ— તાર

(૭)

પ્રશ્ન— બળદ વિનાની ગાડી,
જાય દોડી દહાડી
છવ ન છતાં ચીથો પાડે,
એ નહોતી અગાડી.

જવાબ— આગગાડી

(૮)

પ્રશ્ન પાંખ વિનાનું પાંખડું,
ઉંચે ઉડી જાય;

માણસ સ્વાર થયો છતાં,
જરા ન હરકત થાય.

જવાબ— બલુન—એરોપ્લેન.

(૯)

પ્રશ્ન— વાચા વિના બોલે ખરી,
યગ વિના ચાલે ખરી;
ઠાંટા પણુ નહિ બોરડી,
ઉત્તર એનો ચાલ

જવાબ— ઘડીયાળ

પ્રશ્ન— ઠાકા કહેતાં છુટાં રહે, મામા કહેતાં વળગે,
લીલે કેળે રંગ ન લાગે, બાપુતે નહિ અટકે.

જવાબ— હેઠ.

(૧૧)

પ્રશ્ન—નારી એકજ અદ્ધર હુતી, ખુલ્લે પેટે લાંબી સૂતી
પેટે પીએને મુખે એકે, પાછળ ઉંચી આગળ ઝુકે.

જવાબ— પરનાળ.

(૧૨)

પ્રશ્ન—વાંકે ચુંકે બાવળીઓ, ઉપર બેઠા બેઠારો;
ઠાળાં માણસ પીલી નાખે, તોય ન મૂકે ચારો.

જવાબ— ઘાણી.

(૧૩)

પ્રશ્ન— લાકડાંનો કુકડો, લોઢાંની ચાંચ;
આખો હી ચલાવીએ, તો ઇંડા મુકે પાંચ.
જવાબ— રેંટીઓ.

(૧૪)

પ્રશ્ન—કાકારે મેં કોતક દીધું, સૂકે લાકડે બેઠું;
ચાંચ છે પણ ચરે નહિ, એ જનાવર મરે નહિ.
જવાબ— દાતરડું.

(૧૫)

પ્રશ્ન—નહિ વાંસલો નહિ વીંધણું, કારીગર નહિ સુતાર,
ઉંધે માથે ગઢ ચણે, પંડિત કરો વિચાર.
જવાબ— સુગરીનો માળો.

(૧૬)

પ્રશ્ન—નહિ પત્થરની ઇંટડી, નહિ ચુનો નહિ ગાર;
મેડી વાળું ઘર ચણે, પંડિત કરો વિચાર.
જવાબ— સુગરીનો માળો.

(૧૭)

પ્રશ્ન—ચાર ભાઈ ઉભા ને ચાર બેઠા;
અકેકના અંગમાં બબે પેઠા.

જવાબ— ખાટલો અથવા માંચી.

(૧૮)

પ્રશ્ન— મારા નાથની એવી કળા;
ઝાડ ઉપર પણ લાડુ ઘડયા;
લીલાના પીળા થઈ જાય,
ઘોળી છોલી સર્વે ખાય.

જવાબ— કેરી

(૧૯)

પ્રશ્ન—વડ જેવાં પાંદડાં, શેરડી જેવા સોટા;
મોગરા જેવા ફુલ, અને આંખા જેવા ગોટા.

જવાબ— આકડો.

(૨૦)

પ્રશ્ન—કાળો ઘોડો કાળરો, નગરી જોતો જાય,
લાળો રૂપિઆ આપતાં, એનું મુલ ન થાય.

જવાબ— આંખો.

(૨૧)

પ્રશ્ન—ધમણ તથા એરણ ગળી, લોહું ઘડતો લુહાર
વેંત જેટલો છોકરો, ભાલા સોત સ્વાર.

ઉત્તર— કાચ

(૨૨)

પ્રશ્ન—ધોળી ગાય, તેલે ન્હાય,
રાત પડે ત્યાં હનુમાન થાય.

ઉત્તર— દીવેટ.

(૨૩)

પ્રશ્ન—ધોળું ખેતર કાળાં બી
ઓરતો જાય ને બળડતો જાય.

જવાબ— કાગળ લખવો તે.

(૨૪)

પ્રશ્ન—ઉંચે ક્યારે માળો રાખ્યો, લાગી છડાવ
પહેલી બેસે કાકડી, ને પછી બેસે ફુલ.

જવાબ— દીવો.

(૨૫)

પ્રશ્ન—અગ્નિ કુંડમાં નિપજે, જમર કુંડમાં ન્હા
ધર ધર કોતક એક છે, કુલ વેલાને ખા

જવાબ— દીવો.

(૨૬)

પ્રશ્ન—તીખું તીખું તનમનીયું, કેળાં જેવાં પાન;
આ અર્થ વરતે તેને, માનું બુદ્ધિમાન.

જવાબ— મૂળે

(૨૭)

પ્રશ્ન—પડી પડી ભાંગી નહિ, કટકા થયા દો ચાર;
રહવાર પડતાં નહાશી ગઈ, પાંડિત કરો વિચાર

જવાબ— રાત

(૨૮)

પ્રશ્ન—ઈંડું હતું ત્યારે બોલતું, બચ્ચું બોલે નહિ,
ત્રણ બુગતો વહી ગયા, પણ મુરખ બાણે નહિ.

જવાબ— નાળીયેર.

(૨૯)

પ્રશ્ન—કાળુડીરે કાળુડી, કાળા વનમાં રહેતી;
બહાદુરોની પાસે રહીને, સોને જવાબ દેતી;

જવાબ— તરવાર.

(૩૦)

પ્રશ્ન—મથાળાંની ગરાસણી, ચપટે રાણે ઝાલી;
દંતાળાંને પાદર જઈને, નખ જુઓ મારી.

જવાબ— જુ

(૩૧)

પ્રશ્ન—છ પગાળો ચિતરો, ચોટે ચાલ્યો જાય;
ગુરૂ પૂછે ચેલાને, એ કયું જનાવર જાય ?

જવાબ— વીંછી.

(૩૨)

પ્રશ્ન—ગાય વીંચાણી ગોંદરે, વાછરડું વાડામાંય;
કંદાનારી જુલે પારણે, એનાં છોડ સરકરમાંય.

જવાબ— બંદુક

(૩૩)

પ્રશ્ન—સો આંખા સો આંખલી, બસે બીજાં ઝાડ;
કુલ વિના ફળ નિપજે, પંડિત કરો વિચાર.

જવાબ— પિપર.

(૩૪)

પ્રશ્ન—સો આંખા સો આંખલી, બસે બીજાં ઝાડ;
કુલ વિના ફળ નિપજે, પંડિત કરો વિચાર.

જવાબ—

કેરાં

(૩૫)

પ્રશ્ન—અહિં નહિ ક્યાંહી નહિ, રાજાને દરબાર નહિ;
કૂળ ઉપર નહિ ફાતરું, એ કૂળ સૌકો ખાય.

જવાબ—

કરા.

(૩૬)

પ્રશ્ન—પશુ નહિ પણ ચાર પગ, એક વાંસો બે શિશ;
બાળક તેના પેટમાં, એ શી ચીજ કહીશ ?

જવાબ—

ઘોડીયું.

(૩૭)

પ્રશ્ન—જે મધ્યે ગંગા વસે, જટા ધરે છે શિશ,
ત્રણ આંખો પણ તે નહિ, શંકર દેવ કહીશ ?

જવાબ—

નાળીએર.

(૩૮)

પ્રશ્ન—માથું નહિ, નહિ હાડકું, છે પંજ વીણુ હાથ;
પુરૂષો સાથે પરવરે, અંગે ભીડી ખાય.

જવાબ—

અંગરખું.

(૩૯)

પ્રશ્ન—નરથી નારી નીપજે, ખાતાં ખાતાં ગાય;
અરધું અંગ ફરે કુદડી, તેનું એકું સૌ કોઈ ખાય.

જવાબ— ઘંટી.

(૪૦)

પ્રશ્ન—શિયાળે કાળો અને પીળો ઉનાળામાંય;
ચોમાસે લીલો બને, એ જીવન મળે અહાંય.

જવાબ— દેડકો.

(૪૧)

પ્રશ્ન—કાકારે મેં કોતક લીકું, પુર પાણીમાં રમતું લીકું;
પાણી છે પણ પીતું નથી, એ જનાવર મરતું નથી.

જવાબ— બહાણુ.

(૪૨)

પ્રશ્ન—ચાર લાઈ મીઠા સક્કર, બે લાઈ સુક્કાં લકડ;
એક લાઈ મંખીઆં મારે, એનો ખપછે આજ અમારે.

જવાબ— લેંસ.

(૪૩)

પ્રશ્ન—મૂઠી જેટલો માંટીડો, સૂપડા સરખી દાઢી;
ચાણા તમે સમજી લેજો, એ કામ આવે છે હા ' ડી

જવાબ— સાવરણી.

(૪૪)

પ્રશ્ન—પાંચ વેંત પૂતળું, મુખે લોહા દંત;
નારી સાથે નિત્ય લડે, તે કહો જુદિવંત.

જવાબ— સાંભેલું.

રઢીયાળા રાસ.

૧૦૪ રાસનો સંગ્રહ

નવા જમાનાને પસંદ પડે તેવા, કન્યાશાળાઓમાં અને નવરાત્રમાં ગાવા લાયક જુના વખતના લોકપ્રિય રાસો તેમજ નવા લેખકોના લોકપ્રિય રાસોનો સંગ્રહ આ રઢીયાળા રાસની અંદર આપવામાં આવેલો છે. તેથી જ્યારે ગરબાઓની પસંદગી કરવાની હોય છે ત્યારે રઢીયાળા રાસની અંદરથી જોઈતા રાસો અને ગીતો મળી આવે છે. જલ્દા કાગળમાં છાપેલ છતાં કીંમત ૦-૮-૦ પોસ્ટેજ ૦-૪-૦ વધુ.

પંચરત્ન ગીતા.

(મૂળ શ્લોક અને ગુજરાતી ટીકા સાથે.)

ગીતાના અઢાર અધ્યાય, તે ઉપરાંત વિશ્વસહસ્ત્ર નામ, નારાયણકવચ, રામરક્ષા, ભીષ્મસ્તવરાજ. ગજેન્દ્ર મોક્ષ વગેરે ઘણા વિષયો આપવામાં આવેલ છે.

ગ્લેજ ૭૦૦ ઉપરાંત પાના, પાકું પુઠું છતાં

કીંમત રૂ. ૧-૪-૦ પોસ્ટેજ સાથે.

બુકસેલર : ચંદુલાલ સાકરલાલ

કે. ગાંધીરોડ. મુઃ અમદાવાદ.

ફક્ત દોઢજ મહિનામાં

બગર માસ્તરે ઇંગ્લેન્ડ શીખવું હોય તે

એ ગાઇડ ટુ ઇંગ્લીશ ટીચર.

ભાગ ૧-૨-૩ ભેગા જરૂર ખરીદો.

ગુજરાતી ભણી રહ્યા પછી આ મોંઘવારીના વખતમાં મધ્યમ સ્થિતિના માણસોને આગળ ભણવાની ઇચ્છા હોય છે, છતાં ભણી શકતા નથી. તેવા માણસોને “એ ગાઇડ ટુ ઇંગ્લીશ ટીચર” એ એક આશીર્વાદ સમાન છે. આ પુસ્તકની મદદથી ગમે તેવો શીખાઉ માણસ થોડી મહેનતે અને વગર માસ્તરે પોતાની દુરસદના વખતમાં ઘેરબેઠાં ઇંગ્લેન્ડ લખતા વાંચતાં શીખી શકે છે. તથા વાતચીત કરવાના મહાવરો પડે તે સાડ ૨૦૨ સવાલો અને તેનાં જવાબો આપવામાં આવેલા છે. બીજાઓની માફક આ પુસ્તકના જુદાજુદા ભાગો તરીકે કર્યા. એકજ પુસ્તકમાં ત્રણ ભાગમાં બધી ઉપયોગી બાબતોનો સમાવેશ કર્યો છે છતાં કિંમત રૂ. ૧૫.

મળવાનું કેસાણું:-

બુકસેલર ચંદુલાલ સાકરલાલ.

૬. રીચીરોડ, અમદાવાદ

